

10% eginpeningur	
20% landsstýri	20% banki
50% banki/menningargr.	

2. veðrættur: 2×20%

1. veðrættur: 50%

2.2.1 Fíggjarskipanin:

Trygd frá landsstýrinum kann veitast sum beinleiðis lán ella sum veðhald fyri lán. Tann lættasta og besta loysnin hevði verið, um landsstýrið veitir eitt einfalt veðhald. Hetta veðhaldið kundi so t.d. verið niðurskrivað við líka stórum upphæddum yvir eitt 7-ára tíðarskeið. Leiklutur landsstýrisins hevði tá minkað av sær sjálvum.

Fyri at bota um tann tøk, peningin hjá fíggjarskippunum kundi landsstýrið sett veðhaldsupphæddina á eina trygdarkonto í teimum føroysku fíggjarskippunum.

Er ynski at fáa eitt slag av studningi inn í fíggjarskipanina, kundi hetta verið gjørt við at rentan av eini slíkari trygdarkonto varð samanhillin við rentuna fyri tað ávísu útlánið. Væð trygdarkontun t.d. rentað við 4% kundi útlánið verið rentað við 6%.

Tað neyðuga gjaldføri kundi verið tryggjað við at fíggjarskipanin letur landsstýrinum uttanlands-lán. Møgulig effektiv veðhald høvdu tá verið fíggað frammanundan.

Við at veðhalda fyri einum láni, sum í allar mátar er javnsett við tilsvandið bankalán, verður úrslitið hjá tí almenna, at áhugamálið tess (sum fíggjarskipanin) í rakstrinum av alivinnuni nú verður røkt av bankunum. Kravið til umsiting í landsstýrinum verður tá eisini sera lítið.

Er tað ikki nokk av trygd hjá landsstýrinum sum veðhavara at bankin røkir áhugamálið landsstýrisins, kunnu hugsast krøv um regluligar frágreiðingar til landsstýrið um fíggjarligu støðuna hjá virkinum. Eisini krøv um, at fiskurin verður taldur, til dømis tá hann verður settur út, og tá hann verður skildur eitt ára gamal, kundi verið ein gongd leið.

2.2.2 Treytir fyri veðhald/lán:

Fleiri alibrúk hava fingið ein rættiliga stóran negativan eginpening hesi árin. At fáa eina fíggjarskipan fyri hesi virkini hevur einki endamál. Ein mógulig «ov stór» skuld má tí vera eitt mál millum eigararnar og teir núverandi lánveitararnar. Ein endurreisan av eginpeninginum við innskoti, avskrivning av skuld (møg. niðurfyrsting/rentu- og avdráttarskái) eigur tí at vera gjørt, áðrenn farið verður í holt við endurreisingina, soleiðis at rentur av gamlari skuld ikki tyngja um framhaldandi rakstur av virkinum.

Við atlit til myndini á síðu 4 er tað neyðugt at sláa fast, hvussu stór upphæddin er, sum talan er um (hvussu nógv er 100%?).

Siga vit t.d., at fíggjarskipanin til raksturinn av einum virki er 10 mió. kr., kann veðhald veitast fyri eitt lán uppá kr. 2 mió. javnsett við eitt lán av somu upphædd, sum bankin veitir. Hesi lán skulu hava veð í livandi fiski, og teirra veðrættur kemur aftaná eina upphædd, id mest er 5 mió. kr. (svarandi til 50% av virðinum).

Fíggjartørvurin eigur at verða lagdur fastur út frá útrókningum og fóstum reglum fyri at minka um tørvinn á umsiting. Hædd eigur at vera tikið fyri støddina á aliloyvunum og tí framleiðslu eitt slíkt brúk natúrliga kann framleiða. Eitt brúk, id veksur langt út um sína natúrliga framleiðslu, eigur hereftir sjálvt at hava ábyrgdina fyri tí meirfíggjari, id viðkanin krevur.

Tá ber tað til at rokna út mesta fíggjartørvinn til raksturinn av einum brúki við at siga hvat er «normalur» fíggjartørvur. Tá henda mestaupphædd er funnin, kann fíggjartørvurin roknað út frá eini talvu yvir virði á fiskinum samanhillið við uppteljing og uppgjörð av vekt (sí 2.2.4.).

2.2.3. Samlaði leiklutur landsstýrisins:

Vit hava roknað fíggjartørvinn til raksturinn fyri eitt alibrúk, id hevur loyvi til 15.000 m³ og setir 80.000 smolt út árliga. Fíggjartørvurin fer at liggja á uml. 12 mió. kr. Tað, id landsstýrið tá kemur at veðhalda fyri, verður 2,4 mió. kr. Verða árliga sett út 5 mió. smolt, verður upphæddin, id veðhaldast skal fyri uml. 150 mió. kr., um veð skal veitast øllum alibrúkunum – henda upphædd ætlast niðurskrivað við uml. 21,4 mió. kr. árliga í 7 ár.

sett út (ár)	sett út (tal)	tal ¼	vekt ¼	virði id kann lænast	20% veðveiting
1988	80.000	64.000	4 kg	1) 7.200	
1989	80.000	72.000	1 kg	1) 2.800	
1990	80.000			1.300	
				11.300	2.260

maksimum

12.000 2.400

1) Fyri ikki at fáa alt ov stór tøl, tá talið av fiski og miðalvektin verða uppgjörð (og harvið stórt lánvirði) og fyri ikki at vera við til at fígga «yviriløgur», eigur at verða sett eitt hámark fyri talið av fiski hvørt ár eins og ein hámarks miðalvekt.

Tann upphædd, veðhald kann veitast eftir, kundi verið funnin út frá eini talvu yvir virði pr. kg/pr. fisk svarandi til ta talvuna, sum Tryggingarsambandið Føroyar nýtir til at gera tryggingarvirðið á fiskinum upp eftir. Hesi tryggingarvirði svara ikki altíð til rætta virðið á fiskinum (ov stór upphædd), og tí kann tryggingarvirðið ikki nýtast beinleiðis.

Uppgjörð av gamlari skuld:

Vit meta ikki, at tað er ein gongd leið at fara at fígga virki, sum frammanundan hava upparbeitt ein veruligan negativan egin kapital. Hesi virki skulu fyrst endurreisast fyri at fáa lán móti veðhaldi. Fylgjandi rætningslinjur kunnu setast upp:

1. Rakstrarlán størri enn 90% av roknaða lánvirðinum av livandi fiski skal fáast burtur ella

2.2.4. Utrokning fyri tørvinum á rakstrarfíggj/gamlari skuld

Rakstrarfíggjartørvur
Tørvurin á rakstrarfíggj eigur at verða settur sum eitt hámark fyri hvørt brúk sær.

Tað er neyðugt at fíggjartørvurin verður roknaður fyri eitt frammanundanlagt tíðarbil á árinum, tí fíggjartøðan broytist nógv alt árið igjøgnum.

Velja vit sum dømi at byrja við goymsluni av livandi fiski pr. 1/4-90, kann fíggjartørvurin t.d. siggja soleiðis út:

Helgi Fossadal, stjóri í Fossbankanum.

Um ætlanin er at framleiðslan skal vaksa ella bert standa í stað í framtíðini, er sannlíkt, at landsstýrið á hjálpa til og taka ein part av vadanum, sum eginpeningurin hevði tikið undir vanligum umstøðum sigur Fossbankin

